

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D., ve věci

žalobci: a) X. X., narozena dne X
b) X. X., narozen dne X
c) X. X., narozena dne X
státní příslušnost X
bytem v ČR X

zastoupeni JUDr. Matějem Šedivým, advokátem
sídlem Václavské náměstí 831/21, 110 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 4, 170 34 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 10. 2023, č. j. OAM-721/ZA-ZA10-ZA06-2022,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobci se žalobou podanou dne 26. 11. 2023 k Městskému soudu v Praze domáhali zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, jímž žalovaný rozhodl o jejich žádosti o udělení mezinárodní ochrany tak, že se mezinárodní ochrana se dle ust. § 12, § 13, § 14,

§ 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) neuděluje.

II. Podstatný obsah žaloby

2. Žalobkyně a) (dále též jen „žalobkyně“) v podané žalobě předně stručně shrnula průběh předcházejícího správního řízení i důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Uvedla, že se v minulosti účastnila přibližně X demonstrací, na kterých vyjadřovala svůj nesouhlas s X a s tím spojenou X. Je jí známo, že je v Bělorusku poptávána orgánem samosprávy, sociálního zabezpečení a také policií, která žalobkyni vyhledala v jejím zaměstnání, kde žalobkyně čelí diskriminaci pro uplatňování svých politických názorů. Policie také kontaktovala matku žalobkyně a), které ukázala fotografie žalobkyně pořízené na protirežimních demonstracích. Podotkla, že má odůvodněný strach z pronásledování pro uplatňování politických názorů a dále usiluje o udělení mezinárodní ochrany z důvodů humanitárních, které jsou spojeny s přínosy léčby jejího syna probíhající v České republice.
3. Pokud jde o otázku pronásledování pro uplatňování politických názorů, žalobkyně a) se o svém pronásledování dozvěděla od své matky, resp. zaměstnavatele, až po příjezdu do České republiky. Změnu přístupu Běloruska vůči své osobě odůvodnila zpřísněním tamějších poměrů po vypuknutí války na Ukrajině a založením instituce mající za cíl vyhledávat a trestat účastníky protirežimních akcí. V tomto kontextu není podstatné, že žalobkyně nečelila pronásledování v roce 2020 a mohla volně vycestovat, neboť ačkoliv její aktivita byla policejním složkám známa již v té době, stát počal žalobkyni pronásledovat až po událostech souvisejících s válkou na Ukrajině.
4. Žalobkyně namítla, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť se omezuje na nevhodnou, paušálně uplatnitelnou koncepci odůvodnění a nevyjadřuje se k žalobkyní tvrzené změně uplatňování represe v Bělorusku po vypuknutí války na Ukrajině. Dále se omezuje na závěr, že žalobkyně není člení představitelkou odboje, což však nevypovídá nic o tom, zda jí ve vlasti hrozí pronásledování či nikoliv, neboť to je uplatňováno primárně vůči běžným, politicky aktivním občanům.
5. Další vadu napadeného rozhodnutí spatřovala v neposouzení skutečnosti, že se věnovala léčbě svého nemocného syna i v zemi původu, avšak bezvýsledně. Žalovaným opatřené důkazy o dostupnosti obdobné léčby nijak nevyvrací argumentaci žalobkyně ohledně nedostatečné kvality péče v Bělorusku. Dle žalobkyně by bylo vhodné a lidské umožnit jejímu synovi pokračování v léčbě v České republice, neboť by měl šanci na důstojný život.
6. Závěrem žalobkyně navrhla zdejšímu soudu, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 12. 1. 2024 shrnul obsah podané žaloby a uvedl, že považuje žalobkyní uplatněné námitky za neopodstatněné.
8. Dle žalovaného podklady, z nichž vycházel, sice potvrzují, že k postihování účastníků protestů v Bělorusku stále dochází, úřady se však nyní zaměřují především na odpůrce

války na Ukrajině. V této souvislosti nebyla žalobkyně jakkoli aktivní. Dále žalovaný podotkl, že důvodem kontaktování žalobkyně ze strany úřadů byly běžné úřední záležitosti. Sdělení, že její matku a jejího zaměstnavatele navštívila policie s fotografií žalobkyně z demonstrace pak žalovaný shledal nepodloženým. Dovodil, že pokud by žalobkyně byla pro běloruské státní orgány zájmovou osobou, jistě by ji identifikovaly mnohem dříve. Důvodem ukončení pracovního poměru žalobkyně bylo nepodání žádosti o jeho prodloužení, nikoli politicky motivované pronásledování. Žalovaný uzavřel, že primárním důvodem žalobkyně k podání žádosti o mezinárodní ochranu byla její snaha setrvat na území ČR kvůli rehabilitacím jejího syna.

9. Žalovaný považoval odůvodnění napadeného rozhodnutí za dostatečné a srozumitelné i ve vztahu k posouzení udělení humanitárního azylu. Dle opatřených materiálů je rehabilitační léčba doporučovaná synovi žalobkyně v Bělorusku dostupná, a to ve vzdálenosti 40 km od předchozího bydliště žalobkyně. Snaha o zajištění lepší zdravotní péče nemůže být sama o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný tedy neshledal výjimečné okolnosti, které by vedly k udělení humanitárního azylu.
10. Dále žalovaný konstatoval, že vycházel z řádně zjištěného stavu věci a že napadené rozhodnutí je zákonné a plně přezkoumatelné. Žalobní námitky nedokládají namítaná pochybení. Žalovaný měl za to, že přijaté řešení reaguje na konkrétní okolnosti daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno.
11. Závěrem proto navrhl zdejšímu soudu, aby podanou žalobu ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) pro její nedůvodnost v plném rozsahu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

12. Ze správního spisu zjistil zdejší soud tyto skutečnosti podstatné pro řízení.
13. Žalobkyně podala dne 29. 7. 2022 žádost o udělení mezinárodní ochrany jménem svým a svých nezletilých dětí. Dne 4. 8. 2022 poskytla údaje k podané žádosti, kde uvedla, že ona i její děti jsou X. Ke svému politickému přesvědčení poznamenala, že se po volbách v roce 2020 zúčastňovala mítinků a při volbách v letech 2015 a 2016 byla pozorovatelkou. U prezidentských voleb v roce 2020 přítomna nebyla, protože byla na mateřské dovolené. Má tři děti. Dcera X. a syn X. s ní společně žádají o mezinárodní ochranu. Nejstarší syn X. (nar. dne X) je v Bělorusku a stará se o něj matka žalobkyně. Žalobkyně naposledy vycestovala z Běloruska dne X letecky z Minsku přes Moskvu do Prahy, cestovala na základě českého víza se synem X. za účelem jeho rehabilitací. Dcera X. přijela do ČR dne 19. 7. 2022 autem přes Polsko s matkou žalobkyně na základě slovenského víza. K důvodům žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně uvedla, že z Běloruska odjela před tím, než vypukla válka na Ukrajině. Pokud by se do vlasti vrátila, tak už by se odtamtud nedostala, potřebuje však pro syna rehabilitace, které mu pomáhají. Navíc jí od června 2022 začali volat z Běloruska. Napřed sociální správa, aby se dostavila podepsat nějaké dokumenty, poté z městského výboru a následně z práce s tím, že se na ni ptala policie. Také se jí dotazovali, zda se po ukončení mateřské dovolené vrátí do práce. V říjnu 2022 jí končí pracovní smlouva a podle právních předpisů ji nesmí propustit, ale ředitelka jí řekla, že jí smlouvu neprodlouží, protože se v roce X účastnila mítinků. Policie byla s fotkou žalobkyně z mítinků i za její matkou.

Další problém má žalobkyně s vírou. Bylo jí řečeno, že jako X nesmí učit děti. V X začala věřit před 3 lety, když začaly problémy se zdravím jejího syna. Předtím vyznávala X.

14. Při pohovoru dne 4. 8. 2022 žalobkyně uvedla, že v roce 2014 po ukončení vysokoškolského pedagogického vzdělání začala pracovat jako učitelka na střední škole v X, kde je stále zaměstnaná. V listopadu 2016 nastoupila na mateřskou dovolenou. V roce 2017 se vrátila na dva měsíce do práce a od té doby je na mateřské dovolené. V Bělorusku má syna X., matku a dva bratry. Matka je důchodkyně, stará se o jejího syna a daří se jí dobře, žádné problémy v Bělorusku nemá. V červnu 2022 matce žalobkyně volala policie, chtěli vědět, kde je její dcera a kdy se vrátí. Matka řekla, že je v Evropě se synem na rehabilitacích. Žalobkyni v červnu 2022 volali ze sociální správy, aby přišla podepsat nějaké dokumenty. Také jí volali z městského výkonného výboru, aby si přišla vyzvednout požární zařízení. Dále žalobkyni volala personalistka z práce, že jí končí pracovní smlouva, a ptala se, zda chce smlouvu prodloužit, načež žalobkyně odpověděla, že neví. Poté jí volala zástupkyně ředitele, že tam byla policie, ptali se po ní, ukazovali její fotku z mítinku. Zástupkyně řekla, že žalobkyni pracovní smlouvu neprodlouží.
15. V červenci 2022 matka žalobkyně s její dcerou vycestovala z Běloruska, dceru v ČR nechala a po třech dnech se vrátila zpět do vlasti. Asi za dva až tři dny po návratu matku navštívila policie. Vyhrožovali jí, že jak se žalobkyně vrátí, tak se má dostavit na policii, že jí hrozí pokuta nebo vězení. Řekli také, že ji sociální služba zbaví rodičovských práv na jejího syna X., protože je v zahraničí a s otcem se rozvádí. Policisté u sebe měli fotku žadatelky z demonstrace. Fotka byla z X v X, kde žalobkyně společně s holkami stála podél ulice a na ramenou měly bílo-červenou vlajku. Žalobkyně odhadovala, že fotka byla pořízena kamerovým systémem na křižovatce, sama žádnou takovou fotku nepořizovala. Věděla, co na fotce bylo, neboť jí matka fotku popisovala.
16. Ohledně svých politických aktivit žalobkyně uvedla, že většina demonstrací, kterých se účastnila, probíhala poklidně. Většinou se odehrávaly na X nebo na X v X a také kousek od X. Mítinky byly na podporu X, účastníci měli na sobě bílé oblečení a v rukách květiny. Žalobkyně byla řadovou účastnicí, žádnou funkci neměla. Poprvé se mítinku účastnila asi dva dny po volbách v roce 2020 a v období od srpna do září 2020 navštívila celkem asi X akcí za účelem vyjádření politického nesouhlasu. Někdy tam byla jen deset minut, někdy se účastnila i s dětmi. Na posledním mítinku byla v září 2020. V prosinci téhož roku byla synovi diagnostikována X, poté se už věnovala svému dítěti a demonstrací se neúčastnila. Na otázku, zda byla i jinak politicky aktivní, žalobkyně odpověděla, že u prezidentských voleb v roce 2020 byla dobrovolníkem. Stála u dveří volební místnosti a kontrolovala průběh voleb. Svou účast na demonstracích nemohla žalobkyně doložit, neboť když začalo v Bělorusku pronásledování, vše smazala. Musela by poprosit běloruskou policii o výše zmíněnou fotografii. Ohledně svých politických činností během svého pobytu v Bělorusku neměla žádné problémy, ty začaly až po jejím příjezdu do ČR, kdy byl v její vlasti založen speciální útvar. Jméno tohoto útvaru nezná, je však pod kontrolou KGB a zabývá se politicky nepohodlnými lidmi. Vytahují kamerové záznamy a fotky lidí, kteří se zúčastnili demonstrací nebo jsou aktivní na sociálních sítích. Tyto lidi začínali oslovovat, dávat jim pokuty a zavírat je do vězení. Informace o tomto speciálním útvaru měla žalobkyně od své matky, která je má od známé, jejíž syn byl takto zatčen na základě fotky ze stávky, které se účastnil v závodě MAZ.

17. Žalobkyně dále vypověděla, že její syn X má formu X „X“. V Bělorusku absolvoval jednu rehabilitaci v dubnu nebo v květnu 2020, ale byla nastavena špatná metoda. Léčili ho na X formu X a rehabilitace vyvolala synovi křeče, proto už na další nešli. Dle žalobkyně v Bělorusku neumí léčit X formu X. Poté, co použili špatnou metodu a syn dostal záchvat, bylo žalobkyni řečeno, že syna umístí do ústavu. Po záchvatu se půl roku nesmělo nic dělat, následně mu byla v prosinci 2020 stanovena diagnóza. Žalobkyně se následně obrátila na nejlepšího neurologa v Bělorusku. Ten jí sdělil, že v České republice praktikují X metodu a mají nejlepší výsledky, že nemá ztrácet čas. Synovy výsledky byly již po první rehabilitaci velmi dobré. Od roku 2021 tak jezdili na rehabilitace každé 3 měsíce (únor 2021, kveten 2021, srpen 2021, listopad 2021). Každá rehabilitace trvala 3-4 týdny, po jejich ukončení se vždy vrátili zpět do Běloruska. S opakovaným vycestováním se synem X neměli žádné problémy, neboť nebyli v databázi lidí se zákazem vycestování. Pokud by se vrátili do Běloruska, již by je určité do databáze zařadili. Léčebné výlohy v České republice si hradí žalobkyně sama z úspor, nemůže zde však oficiálně pracovat. Syn navštěvuje kliniku X v X – vždy tři týdny probíhá rehabilitace a pak je dva až tři týdny přestávka. Pravidelně k nim domů dochází logopedka. Dále má syn X, která má vliv na rehabilitaci, navíc může dostat křeče při vysoké teplotě.
18. V souvislosti se svou X vírou žalobkyně v Bělorusku nejdříve problémy neměla, neboť byla na mateřské dovolené. Když jí však ředitelka volala ohledně její pracovní smlouvy, řekla žalobkyni, že nebude moct učit děti kvůli její víře. O jejím náboženském vyznání se na pracovišti dozvěděli, neboť se o tom žalobkyně kamarádsky bavila se zástupkyní ředitelky. S tou byla naposledy v kontaktu v dubnu 2022. Poté žalobkyně upřesnila, že když jí volali ze školy ohledně ukončení pracovního poměru, mluvila s ředitelkou školy, ne se zástupkyní.
19. O mezinárodní ochranu požádala žalobkyně až v červenci 2022, neboť když přijela do ČR v únoru 2022, byla situace jiná, nebyla totiž válka na Ukrajině. V Bělorusku vznikl zmiňovaný nový útvar, který se zabývá účastníky demonstrací. Žalobkyně začala pociťovat obavy, když jí začaly orgány volat a hledat ji.
20. Žalovaný při posouzení žádosti o mezinárodní ochranu vycházel především z výpovědi žalobkyně a dále z informací, které nashromáždil ohledně bezpečnostní a politické situace v Bělorusku. Jedná se o následující dokumenty: Informace OAMP – Bělorusko: Současná situace účastníků protestů proti výsledkům prezidentských voleb konaných v roce 2020 ze dne 17. 8. 2023; Informace OAMP – Bělorusko: Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 4. 7. 2023; Výroční zpráva Human Rights Watch 2023 ze dne 12. 1. 2023; Informace MZV ČR č. j. 122474-6/2023-MZV/LPTP, Bělorusko: Situace běloruských občanek, konvertitek od X k X ze dne 25. 9. 2023; Informace EUAA – MedCOI čj. AVA 17177, Bělorusko: Dostupnost léčby X formy X včetně dostupnosti dětského neurologa, fyzioterapeuta a rehabilitace ze dne 22. 8. 2023; automatický překlad článků publikovaných na webových stránkách X (konkrétně se jednalo o články Interakce náboženských organizací a úřadů ve městě X ze dne 30. 8. 2023, Den nezávislosti Běloruské republiky ze dne 3. 7. 2023, Dětský tábor ze dne 31. 3. 2023, Mládež a X ze dne 13. 2. 2023).
21. Před vydáním napadeného rozhodnutí žalovaný umožnil žalobkyni, aby se seznámila s podklady rozhodnutí a vyjádřila se k nim.

22. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žalobkyně pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly rehabilitace syna X., obava žalobkyně z uvěznění kvůli její účasti na demonstracích po prezidentských volbách v roce 2020 a dále také obava z propuštění ze zaměstnání kvůli její konverzi k X.
23. Žalovaný nedospěl k závěru, že by žalobkyně a její nezletilé děti mohli ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. V případě návratu do vlasti se žalobkyně obává, že bude uvězněna kvůli své účasti na demonstracích. Svou obavu odůvodňuje návštěvou policie u její matky v červenci 2022, kdy vyhrožovali, že žalobkyni hrozí pokuta nebo vězení, a také návštěvou policii v její práci, kvůli které žalobkyni neprodloužili pracovní smlouvu. Žalovaný na to konto podotkl, že žalobkyně se měla zúčastnit asi X mítinků v období od srpna do září 2020, přičemž svou účast nijak nedoložila. Poté, co jejímu synovi byla diagnostikována X, s ním pravidelně cestovala do ČR za účelem rehabilitací. Z přechodových razítek v cestovních dokladech vyplývá, že během předchozích návštěv nikdy nepobývali v ČR déle než měsíc. Při poslední návštěvě v únoru 2022 by se tak měli vracet do Běloruska krátce po začátku války na Ukrajině. Běloruské státní úřady a zaměstnavatel měli žalobkyni kontaktovat až v červnu 2022, policie pak měla její matku navštívit až v červenci 2022. Z jednání žalobkyně je tedy zřejmé, že hlavním důvodem setrvání na území ČR byla obava z nemožnosti opět vycestovat z vlasti, nikoli obava z možných problémů souvisejících s její účastí na demonstracích. Žalobkyně navíc zdůvodnila, proč ji sociální správa, městský výkonný výbor a personalistka z práce kontaktovali. Jednalo se o běžné úřední záležitosti. To, že její matku a zaměstnavatele navštívila policie s fotkou žalobkyně z demonstrace považoval žalovaný za ničím nepodložené tvrzení uvedené s cílem vystupňovat její azylový příběh. Žalobkyně se účastnila demonstrací pouze v období jednoho měsíce, žádnou jinou aktivitu nevyvíjela. Celkem pětkrát z vlasti bez problémů se svým synem vycestovala. Pokud by byla pro běloruské orgány zájmovou osobou, jistě by ji identifikovali mnohem dříve, a ne až po téměř dvou letech od její účasti na mítincích. Žalovaný přiznal, že z jím shromážděných podkladů sice vyplývá, že proces postihování účastníků demonstrací v Bělorusku nadále pokračoval, ale úřady mířily především na odpůrce války na Ukrajině. Žalobkyně se v tomto ohledu nijak neangažovala a ani nevyjadřovala. Dle žalovaného není důvodné se domnívat, že by se na žalobkyni měly v případě návratu běloruské orgány zaměřit. Byť si byl žalovaný vědom občansko-politického napětí v Bělorusku, poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004, dle kterého pouhá skutečnost, že osoba pochází ze země, kde panuje autoritářský a nedemokratický režim, nenaplnuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu ust. § 12 zákona o azylu. S ohledem na výše uvedené žalovaný shledal, že žalobkyně a její děti nesplňují podmínky ust. § 12 písm. a), b) zákona o azylu.
24. Dále žalovaný usoudil, že v případě žalobkyně a jejích dětí nevyplýnul v průběhu správního řízení žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu. Syn žalobkyně trpí X, což je i důvodem jejich vycestování z vlasti do ČR. Žalobkyně uvedla, že v Bělorusku by se syn léčit nemohl, neboť tam neumí léčit jeho formu X. Žalovaný si obstaral Informaci EUAA MedCOI čj. AVA 17177, Bělorusko: Dostupnost léčby X formy X včetně dostupnosti dětského neurologa, fyzioterapeuta a rehabilitace ze dne 22. 8. 2023. Z této zprávy vyplývá, že veškerá doporučená léčba u této specifické formy a stupně závažnosti X je v Bělorusku dostupná.

Vhodná léčebná zařízení se nacházejí v X, tedy asi 40 km od místa, kde rodina žila. Žalovaný neseznal, že by se syn žalobkyně nacházel v bezprostředním ohrožení života nebo že by jeho zdravotní stav vyžadoval péči nedostupnou v Bělorusku. Neshledal tedy, že by se v případě syna žalobkyně jednalo o výjimečnou situaci, která by odůvodňovala udělení humanitárního azylu.

25. Po zhodnocení výpovědi žalobkyně, posouzení jejích hlavních motivů k odchodu z vlasti a výše citovaných informačních pramenů nedospěl žalovaný ani k závěru, že by žalobkyni nebo jejím dětem v případě návratu hrozilo přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Jejich případné vycestování nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky ČR.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

26. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice). Soud rozhodl bez jednání, když žalovaný výslovně s takovým postupem souhlasil a žalobci k výzvě a poučení soudu podle ust. § 51 odst. 1 s.ř.s. nevyjádřili s takovým projednáním věci nesouhlas, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Vycházel přitom zejména z následujících ustanovení právních předpisů.
27. Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu: *„Pronásledováním se rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“*
28. Podle ustanovení § 12 zákona o azylu: *„Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*
a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“
29. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu: *„Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.“*
30. Podle ustanovení § 14a zákona o azylu: *„(1) Doplnková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“*

(2) *Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje*

a) uložení nebo vykonání trestu smrti,

b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,

c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo

d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“

31. Žalobkyně v první řadě namítala nepřezkoumatelnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany z důvodu, že žalovaný se dostatečně nevěnoval jejímu tvrzení o existenci nové státní instituce vyhledávající účastníky protirežimních akcí. Podle žalobkyně Bělorusko změnilo způsob uplatňování politické represe po vypuknutí války na Ukrajině, čímž odůvodnila změnu přístupu státu ke své osobě. V tomto kontextu žalobkyně považovala za nepodstatné, že nečelila pronásledování v roce 2020 a mohla svobodně cestovat do ČR, neboť ačkoliv byla její aktivita policejním složkám známa již v této době, tak stát počal žalobkyni pronásledovat až po událostech souvisejících s válkou na Ukrajině.
32. Jak vyplývá ze správního spisu, žalovaný si opatřil aktuální informace o politickém pronásledování účastníků demonstrací v roce 2020, ze kterých vycházel v napadeném rozhodnutí. Tyto skutečně potvrzují, že postihování účastníků demonstrací v Bělorusku nadále pokračovalo i v roce 2022, jak tvrdila žalobkyně. To žalovaný nepopíral, avšak na základě podkladových informací došel k závěru, že běloruské úřady mířily především na odpůrce války na Ukrajině. Ze správního řízení nevyplývalo, že by žalobkyně byla v tomto ohledu jakkoli aktivní, tudíž žalovaný neseznal, že by jí hrozilo pronásledování ve smyslu zákona o azylu z tohoto důvodu.
33. Soud považuje za účelné krátce shrnout závěry relevantní judikatury ve vztahu k Bělorusku. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 22. 2. 2024, č. j. 2 Azs 350/2023–29, uvedl: „Byť je Bělorusko autoritářským, nedemokratickým státem, nelze žadateli udělit mezinárodní ochranu automaticky, a to ani po posledních prezidentských volbách, napadení Ukrajiny Ruskem či po uvalení sankcí ze strany Evropské unie. Z azylového příběhu žadatele musí vyplývat, že jemu osobně pravděpodobně hrozí nebezpečí pronásledování podle § 12 zákona o azylu (viz usnesení NSS ze dne 12. 12. 2023, č. j. 10 Azs 238/2023-30, bod 7). Judikatura požaduje naplnění určitého stupně pravděpodobnosti ve vztahu k nebezpečí pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu, který označuje jako přiměřenou pravděpodobnost. O takový stupeň pravděpodobnosti se jedná tehdy, jestliže nežádoucí jednání ze strany státních orgánů země původu (např. uvěznění, zahájení trestního stíhání) není v obdobných případech ojedinělé. Nejedná se přitom o pouhé poměření, zda je pravděpodobnější, že pronásledování nastane, či že nenastane (viz rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82). Pronásledování, jemuž již byl žadatel v zemi původu vystaven, je důležitým ukazatelem odůvodněnosti strachu z dalšího pronásledování, nejedná se však o nutnou podmínku (viz rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36, bod 37). Vychází se z toho, zda osoby nacházející se v obdobném postavení jako žadatel (s ohledem na relevantní znaky týkající se konkrétního jevu v zemi původu) jsou vystaveny pronásledování, přičemž se nejedná o ojedinělé případy. Jedním z argumentů svědčících pro závěr, že žadateli s přiměřenou pravděpodobností nehrozí nebezpečí pronásledování, může být i jeho bezproblémové vycestování ze země původu (rozsudek NSS ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs

254/2017-40, bod 28). Ani ojedinělé uplatnění politických práv nemusí být považováno za natolik zásadní postoj, který by měl odůvodnit pronásledování žadatele o azyl z důvodu uplatňování politických práv (rozsudek NSS ze dne 27. 3. 2014, č. j. 7 Azs 35/2014-29).“

34. Z Informace OAMP – Bělorusko: Současná situace účastníků protestů proti výsledkům prezidentských voleb konaných v roce 2020 ze dne 17. 8. 2023 vyplývá, že bylo identifikováno několik vln zatýkání a zadržení (obzvláště novinářů, lidskoprávních a odborářských aktivistů) – prosince 2020, leden, únor a červenec 2021 a duben 2022. Napříč lety 2021 a 2022 se objevily případy stíhání účastníků protestů, zejména organizátorů. Mezi postihy patřilo např. propouštění státních zaměstnanců. Zpráva dále konstatuje, že po represi vůči organizátorům se úřady nyní zaměřují i na obvyčejné účastníky protestů a jejich případy medializují. Proces postihování účastníků pokračoval v roce 2022, kdy podle jednoho ze zdrojů úřady mířily především na odpůrce války na Ukrajině. Ve světle těchto informací soud seznává, že není nepravděpodobné, že by žalobkyni identifikovaly státní orgány po téměř dvou letech od její účasti na mítincích a projevíly o ni zájem až v červnu/červenci 2022. Je však nutno podotknout, že žalovaný se ve svém závěru o nevěrohodnosti takového sledu událostí neopíral pouze o argument, že by po dvou letech bylo pronásledování žalobkyně nepravděpodobné. Argumentoval také tím, že se nezdá věrohodné, že by o žalobkyni státní orgány počaly projevovat zájem až po jejím odjezdu do ČR v roce 2022, když mezitím několikrát vycestovala z vlasti a státní orgány jí přitom nečinily žádné potíže. V souladu s výše uvedenou judikaturou tak žalovaný považoval několikrát bezproblémová vycestování jako jeden z argumentů, proč žalobkyni nehrozí nebezpečí pronásledování. Sama žalobkyně v žalobě pak uznala, že její politická aktivita byla policii známa již v roce 2020. Změnu přístupu státu ke své osobě odůvodnila změnou uplatňování represe po vypuknutí války na Ukrajině. Zprávy o situaci v Bělorusku tuto změnu potvrzují, avšak ve vztahu k odpůrcům války. Nezdá se logické, že by propuknutí války na Ukrajině změnilo přístup běloruských orgánů k osobám jako je žalobkyně, která se účastnila X demonstrací v létě 2020 a od té doby nebyla politicky aktivní a nijak se k válce nevyjadřovala. V tomto ohledu se soud ztotožňuje se závěrem žalovaného, že není důvodné domnívat, že by běloruské orgány měly důvod se na žalobkyni v případě jejího návratu do vlasti zaměřit, také vzhledem k jejímu ojedinělému uplatňování politických práv.
35. Nelze rovněž souhlasit s tvrzením žalobkyně, že se žalovaný soustředil pouze na to, že žalobkyně není čelní představitelkou odboje. Žalovaný tuto skutečnost považoval pouze za jeden z aspektů komplexního posouzení pravděpodobnosti toho, zda by žalobkyni v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí pronásledování ve smyslu zákona o azylu. V rámci tohoto posouzení se dále zabíral ukončením pracovního poměru žalobkyně, ke kterému mělo údajně dojít v souvislosti s tím, že příslušníci policie navštívili jejího zaměstnavatele a ukazovali tam fotku žalobkyně z mítinků. Žalovaný však poukázal na tvrzení žalobkyně, že jí po mateřské dovolené měl být pracovní poměr automaticky ukončen, pokud nepodá žádost o pokračování pracovního poměru. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla v zahraničí a žádost nepodala, žalovaný logicky usoudil, že její pracovní poměr byl ukončen z tohoto důvodu. V tomto ohledu soud nemůže než souhlasit se žalovaným, neboť žalobkyně tuto informaci sama uvedla v rámci pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Pro doplnění je třeba uvést, že žalobkyně si ve své výpovědi sama poněkud protiřečila ohledně toho, zda jí volala ze školy zástupkyně ředitelky či ředitelka sama a zda nemohla dále vyučovat kvůli účasti na demonstracích

nebo kvůli svému náboženskému vyznání. Soud tak neshledává, že by ukončení pracovního poměru žalobkyně bylo projevem azylově relevantního pronásledování. Další skutečností posuzovanou žalovaným byly telefonáty z různých běloruských orgánů, které v žalobkyni měly vzbudit obavy z pronásledování. Jak však žalovaný poznamenal, jednalo se o běžné úřední záležitosti, konkrétně jí volali ze sociální správy, aby přišla podepsat nějaké dokumenty, a dále z městského výkonného výboru, aby si přišla vyzvednout požární zařízení. Rozhodně se tedy rovněž nejedná o azylově relevantní pronásledování.

36. Hlavním důvodem obav žalobkyně z pronásledování běloruskými orgány pak byl telefonát od policie, který měla obdržet matka žalobkyně v červnu 2020, kdy se vyptávali, kde dcera je a kdy se vrátí. Dále obavy žalobkyně posílila návštěva policie u její matky v červenci 2022, kdy jí měly ukázat fotku žalobkyně z demonstrací a vyhrožovat, že dotyčné hrozí pokuta nebo vězení a že jí zbaví rodičovských práv na jejího syna X. Žalovaný považoval toto tvrzení za ničím nepodložené, s cílem vystupňovat azylový příběh žalobkyně. Byť konkrétně tento závěr žalovaný odůvodnil pouze stručně, z napadeného rozhodnutí vyplývá, že k němu žalovaný došel v kontextu relevantních informací o zemi původu a výše nastíněných souvislostí – bezproblémová vycestování žalobkyně a její rodiny, pouze ojedinělé uplatňování politických práv v období jednoho měsíce, časový odstup mezi demonstracemi a údajnou návštěvou policie, nepřesvědčivý příběh o ukončení pracovního poměru a tvrzení žalobkyně samotné, že jejím hlavním motivem pro pobyt v ČR je pokračování rehabilitací jejího syna. K tomuto soud dodává, že seznal rozpor i ve vlastních tvrzeních žalobkyně ohledně jejích politických aktivit. Při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně uvedla, že u prezidentských voleb v roce 2020 přítomna nebyla, protože byla na mateřské dovolené. Avšak téhož dne při pohovoru na otázku, zda byla i jinak politicky aktivní, žalobkyně odpověděla, že u prezidentských voleb v roce 2020 byla dobrovolníkem, stála u dveří volební místnosti a kontrolovala průběh voleb. Soud v tomto kontextu má za to, že žalovaný posoudil věrohodnost tvrzení žalobkyně ohledně zájmu policie o její osobu v souladu s kritérii stanovenými judikaturou (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45), a se závěry žalovaného se ztotožnil.
37. Žalobkyně dále napadala nedostatečné posouzení skutečnosti, že její syn postoupil léčbu i v Bělorusku, avšak zcela bezvýsledně. Tvrdila, že žalovaný si sice opatřil důkazy o dostupnosti léčby v zemi původu, avšak nijak nereflektoval to, že kvalita této léčby je nulová. Žalobkyně konstatovala, že v takovéto situaci by bylo vhodné a lidské umožnit jejímu synovi pokračovat v léčbě v ČR, a to prostřednictvím udělení humanitárního azylu.
38. Soud předně připomíná, že podle ust. § 14 zákona o azylu platí, že pokud „v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu“. Zákonodárce tak při úpravě podmínek pro udělení humanitárního azylu zvolil kombinaci neurčitěho právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a následného správního uvážení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72). Vzhledem k této kombinaci musí správní orgán nejdříve interpretovat neurčitý právní pojem „případu hodného zvláštního zřetele“ a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Jestliže se o případ hodný zvláštního zřetele v konkrétní věci nejedná,

není dán prostor pro jakoukoliv úvahu správního orgánu a azyl z humanitárního důvodu udělen být nemůže. Na rozdíl od omezeného soudního přezkumu správního uvážení (§ 78 odst. 1 druhá věta s. ř. s.) jsou výklad neurčitého právního pojmu a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav v souladu s ust. § 75 s. ř. s. plně a meritorně přezkoumatelné soudem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27). Z uvedené judikatury tak vyplývá, že zdejší soud může přikročit k meritornímu přezkoumání výkladu pojmu „*případu hodného zvláštního zřetele*“ a toho, zda žalovaný správně posoudil jeho naplnění v konkrétní věci.

39. Žalovaný usoudil, že v případě žalobkyně a jejich dětí nevyplýval v průběhu správního řízení žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu. Syn žalobkyně trpí X, což je i důvodem jejich vycestování z vlasti do České republiky. Žalobkyně uvedla, že v Bělorusku by se syn léčit nemohl, neboť tam neumí léčit jeho formu X. Žalovaný si obstaral relevantní informace o zemi v podobě Informace EUAA – MedCOI čj. AVA 17177, Bělorusko: Dostupnost léčby X formy X včetně dostupnosti dětského neurologa, fyzioterapeuta a rehabilitace ze dne 22. 8. 2023, ze kterých vyplývá, že veškerá doporučená léčba u této specifické formy X je v Bělorusku dostupná. Vhodná léčebná zařízení se nacházejí v X, tedy asi 40 km od místa, kde rodina žila. V tomto ohledu žalovaný postupoval v souladu s judikaturou, která mu ukládá povinnost se „*zabývat nejenom obecnou dostupností zdravotní péče v zemi původu, ale též tím, zda žadatel ve své konkrétní situaci bude mít ke zdravotní péči skutečně přístup (včetně např. posouzení ceny lékařské péče či vzdálenosti, kterou musí žadatel za zdravotní péči cestovat)*“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2022, čj. 10 Azs 42/2022-32).
40. Na základě výše uvedeného žalovaný neseznal, že by se syn žalobkyně nacházel v bezprostředním ohrožení života nebo že by jeho zdravotní stav vyžadoval péči nedostupnou v Bělorusku. Neshledal tedy, že by se v případě syna žalobkyně jednalo o výjimečnou situaci, která by odůvodňovala udělení humanitárního azylu. Soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Dle shromážděných informací je vhodná léčba pro syna žalobkyně v Bělorusku dostupná, konkrétně se jedná o státní zařízení v X. Žalobkyně před odchodem z vlasti v X pracovala a s rodinou bydleli ve městě X vzdáleném asi 40 km, dojezdová vzdálenost tedy nepředstavuje problém. Ohledně argumentace žalobkyně, že kvalita léčby, které se syn v Bělorusku účastnil, byla takřka nulová, soud poukazuje na výpověď žalobkyně, ze které vyplývá, že její syn v Bělorusku absolvoval jednu rehabilitaci v dubnu nebo v květnu 2020. Tehdy byla nastavena metoda rehabilitace dle odlišné diagnózy, která synovi způsobila záchvat. Správná diagnóza mu byla následně stanovena až v prosinci 2020. Tvrzení žalobkyně ohledně nedostupnosti vhodné péče či její kvality tak nemůže obstát. Špatná zkušenost syna žalobkyně s rehabilitací na jaře 2020 byla zapříčiněna použitou metodou, která byla nastavena kvůli tehdejší diagnóze. Po stanovení správné diagnózy v prosinci 2020 již syn žalobkyně rehabilitace v Bělorusku nepodstoupil, není tedy možné hodnotit jejich účinnost či kvalitu. Stejně tak není možné hodnotit účinnost a kvalitu zdravotní péče v Bělorusku s odkazem na úspěšnost zdravotní péče poskytnuté žalobci b) v České republice. Vzhledem k tomu, že žalobkyně se synem již v minulosti možnosti zdravotní péče v příslušné běloruské nemocnici využili, zdá se logické, že zdravotní péče by v případě jejich návratu do Běloruska byla pro ně jak dostupná, tak přístupná. Soud seznal argumentaci žalovaného i v tomto směru dostatečnou a neshledal žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení humanitárního azylu.

41. Na závěr soud poznamenává, že k projednávané žalobě byly přiloženy další lékařské zprávy. Žalobci však nenavrhli jejich provedení jakožto důkazů, ani neuvedli žádná konkrétní tvrzení, která měla být těmito důkazy prokázána. Z žaloby tedy nevyplynulo, zda a co konkrétně chtěli žalobci těmito listinami prokázat. Soud rovněž považuje provedení přiložených lékařských zpráv za nadbytečné, neboť se věnují zdravotnímu stavu syna žalobkyně, který žalovaný v napadeném rozhodnutí nijak nerozporoval. Některé ze zpráv jsou již také součástí správního spisu. Ze všech těchto důvodů měl soud za to, že není nutné žalobci přiložené lékařské zprávy provádět jako důkazy.

VI. Závěr a náklady řízení

42. Zdejší soud tak ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru o nedůvodnosti žalobních námitek. Zároveň v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž by bylo nutno přihlížet z úřední povinnosti. Podanou žalobu proto zdejší soud zamítl podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou.
43. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků rozhodl zdejší soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně ve věci úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze, dne 10. září 2024

JUDr. Tomáš Švec, Ph.D. v.r.
samosoudce

